

Zaak C-826/21

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing in de zin van artikel 98, lid 1, van het reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

22 december 2021

Verwijzende rechter:

Curtea de Apel București (Roemenië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

1 juli 2021

Verzoekster in eerste aanleg en in hoger beroep:

Uniunea Producătorilor de Fonograme din România (UPFR)

Verweerster in eerste aanleg en in hoger beroep:

Societatea Națională de Transport Feroviar de Călători (SNTFC)
„CFR Călători” SA

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Hoger beroep tegen een vonnis van de Tribunal București (rechter in eerste aanleg Boekarest, Roemenië) houdende verwerping van de vordering tot schadevergoeding waarbij verzoekster in eerste aanleg en in hoger beroep (hierna: „verzoekster”) verzoekt verweerster in eerste aanleg en in hoger beroep (hierna: „verweerster”) te gelasten een billijke vergoeding betalen voor de mededeling aan het publiek van muziekwerken. De rechtsvraag is in wezen of de loutere aanwezigheid van geluidsinstallaties in wagons van passagierstreinen kan worden geacht een mededeling aan het publiek te vormen.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de verwijzing

Uitlegging krachtens artikel 267 VWEU van artikel 3 van richtlijn 2001/29/EG van het Europees Parlement en de Raad.

Prejudiciële vragen

1) Is sprake van een mededeling aan het publiek in de zin van artikel 3 van richtlijn 2001/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij indien een spoorvervoerder treinwagons gebruikt waarin geluidsinstallaties zijn geïnstalleerd met het oog op de mededeling van informatie aan reizigers?

2) Staat artikel 3 van richtlijn 2001/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij in de weg aan een nationale regeling waarin een weerlegbaar vermoeden van mededeling aan het publiek is neergelegd dat is gebaseerd op de aanwezigheid van geluidsinstallaties indien die installaties verplicht zijn uit hoofde van andere wettelijke bepalingen inzake de activiteit van de vervoerder?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht en rechtspraak van het Hof

Artikel 3 van richtlijn 2001/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij

Arresten van 7 december 2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764; 15 maart 2012, Phonographic Performance (Ireland), C-162/10, EU:C:2012:141; 4 oktober 2011, Football Association Premier League e.a., C-403/08 en C-429/08, EU:C:2011:631; 15 maart 2012, SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, en 31 mei 2016, Reha Trening, C-117/15, EU:C:2016:379

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe (wet nr. 8/1996 betreffende het auteursrecht en de naburige rechten). Bij deze wet is bepaald dat uitvoerend kunstenaars en producenten van fonogrammen voor het directe of indirecte gebruik van voor commerciële doeleinden gepubliceerde fonogrammen of reproducties daarvan door uitzending of door mededeling aan het publiek met behulp van om het even welk communicatiemiddel recht hebben op één enkele billijke vergoeding waarvan het bedrag door middel van een methodologie wordt vastgesteld. Dit recht kan individueel of via organisaties voor collectief beheer worden uitgeoefend. De afspraken tussen de in deze wet bedoelde organisaties voor collectief beheer en gebruikers over de door onderhandeling vastgestelde methodologieën worden opgenomen in een protocol dat wordt neergelegd bij de Oficiul Română pentru drepturile de Autor (Roemeens bureau voor auteursrechten; hierna: „ORDA”). De aldus gepubliceerde methodologieën kunnen worden tegengeworpen aan alle gebruikers uit de sector waarop de onderhandelingen betrekking hebben.

Decizia nr. 399/2006 van de ORDA pentru publicarea în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, a Metodologiei privind comunicarea publică a fonogramelor publicate în scop comercial sau a reproducerilor acestora și tabelele cuprinzând drepturile patrimoniale ale artiștilor interpreți ori executanți și producătorilor de fonograme (besluit nr. 399/2006 inzake de publicatie in *Monitorul Oficial al României*, deel I, van de methodologie betreffende de mededeling aan het publiek van voor commerciële doeleinden gepubliceerde fonogrammen of van de reproducties daarvan en de tabellen met de auteursrechten van uitvoerend kunstenaars en producenten van fonogrammen), zoals gewijzigd bij besluit nr. 189/2013 van de ORDA

„1. Onder *mededeling aan het publiek van voor commerciële doeleinden gepubliceerde fonogrammen of van reproducties daarvan* wordt verstaan de mededeling ervan in (gesloten of open) openbare ruimten, ongeacht de wijze van mededeling, door middel van mechanische middelen, elektrogeluidsmiddelen of digitale middelen (versterkingsinstallaties, apparaten voor het weergeven van geluidsopnamen of audiovisuele opnamen, radio- of televisietoestellen, computerapparatuur enzovoort).

[...]

3. Onder *gebruiker van fonogrammen* in de zin van deze methodologie wordt verstaan iedere gemachtigde natuurlijke of rechtspersoon die voor commerciële doeleinden gepubliceerde fonogrammen of reproducties daarvan aan het publiek meedeelt in ruimten gehouden onder welke titel dan ook (eigendom, beheer, verhuur, onderverhuur, terbeschikkingstelling enzovoort).

[...]

5. De gebruiker dient vergunningen te verkrijgen die door de organisaties voor het collectieve beheer van [...] producenten van fonogrammen worden verleend in de vorm van niet-exclusieve licenties voor de mededeling aan het publiek van voor commerciële doeleinden gepubliceerde fonogrammen [...] tegen betaling van een vergoeding volgens de volgende tabellen, ongeacht de daadwerkelijke duur van de mededeling aan het publiek. [...]”.

De in lid 5 bedoelde tabel voorziet in een maandelijkse vergoeding van 30 Roemeense leu (RON) per wagon voor treinen die zijn uitgerust met geluidsinstallaties.

Wetboek van burgerlijke rechtsvordering

Artikel 329 bepaalt als volgt: „In het geval van vermoedens ter beoordeling door de rechter kan de rechter zich uitsluitend op die vermoedens verlaten als deze zo zwaarwegend en sterk zijn dat het aangevoerde feit er waarschijnlijk door wordt; dergelijke vermoedens mogen alleen worden aanvaard indien de wet getuigenbewijs toelaat.”

Korte uiteenzetting van de feiten en het hoofdgeding

- 1 Verzoekster is een organisatie voor collectief beheer die door de ORDA is aangewezen om de aan de producenten van fonogrammen verschuldigde vergoedingen te innen. Verweerster houdt zich bezig met openbaar personenvervoer per spoor.
- 2 Krachtens een besluit van de minister van Vervoer is verweerster verplicht de passagierswagons van bepaalde categorieën door haar beheerde treinen uit te rusten met geluidsinstallaties. Voor de andere categorieën is niet aangetoond dat dergelijke installaties zijn geplaatst. Partijen zijn het niet eens over de vraag of de betrokken installaties het mogelijk maken fonogrammen mede te delen, hetgeen de verwijzende rechter beschouwt als een aspect dat, afhankelijk van het antwoord van het Hof, moet worden geverifieerd aan de hand van aanvullend bewijs. Ook bestaat er geen rechtstreeks bewijs waaruit blijkt dat fonogrammen als achtergrondmuziek zijn uitgezonden in de wagons van de door verweerster gebruikte treinen.
- 3 Verzoekster heeft op 2 december 2013 beroep ingesteld bij de Tribunal București waarmee zij in wezen vordert verweerster te gelasten een billijke vergoeding te betalen voor de mededeling aan het publiek van muziekwerken in passagierstreinen. De Tribunal București heeft het beroep afgewezen op grond dat enkel geluidsinstallaties die het technisch mogelijk maken het publiek toegang te bieden tot geluidsopnamen, een mededeling aan het publiek vormen en dat verzoekster dit aspect niet had aangetoond. Verzoekster heeft bij de verwijzende rechter hoger beroep ingesteld tegen dit vonnis.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 4 Verzoekster betoogt dat de loutere aanwezigheid van geluidsinstallaties in de wagons van de door verweerster beheerde passagierstreinen neerkomt op een handeling bestaande in een mededeling aan het publiek. Bovendien hoeft geen onderscheid te worden gemaakt tussen wagons met eenvoudige geluidsinstallaties enerzijds en wagons met geluidsinstallaties die tevens zijn uitgerust met de voorzieningen die nodig zijn om fonogrammen mede te delen anderzijds, aangezien het met alle geluidsinstallaties van verweerster ook mogelijk is fonogrammen mede te delen aan het publiek.
- 5 Verweerster verzoekt om afwijzing van dit argument en voert daarbij aan dat de billijke vergoedingen enkel verschuldigd zijn voor handelingen bestaande in mededelingen aan het publiek waarbij fonogrammen daadwerkelijk worden uitgezonden, en dat verzoekster die handelingen niet heeft bewezen. Bovendien mogen geluidsinstallaties — die verplicht zijn krachtens zowel nationale voorschriften als bepalingen van Unierecht — niet worden gelijkgesteld met een mededeling aan het publiek en kunnen zij geen toereikende grondslag vormen voor een vermoeden van mededeling aan het publiek.

- 6 In de procedure in eerste aanleg heeft verweerster verzocht een prejudiciële vraag over deze kwesties voor te leggen aan het Hof. Dat verzoek is door de Tribunal București afgewezen. De verwijzende rechter heeft deze vraag ambtshalve onder de aandacht van partijen gebracht en heeft besloten de kwestie aan het Hof voor te leggen.

Korte uiteenzetting van de motivering van de prejudiciële verwijzing

- 7 Wat **de eerste prejudiciële vraag** betreft, acht de verwijzende rechter het nodig de volgende twee subvragen te onderzoeken: 1) staat de plaatsing van geluidsinstallaties gelijk aan een mededeling aan het publiek, en 2) heeft de uitzending van achtergrondmuziek in de wagons van passagierstreinen een winstoogmerk?
- 8 De verwijzende rechter verwijst, wat *de eerste subvraag* betreft, naar het arrest van 7 december 2006, SGAE, waarin het Hof zou hebben geoordeeld dat de aanwezigheid van televisietoestellen in hotelkamers samen met de doorgifte van het televisiesignaal in de kamers aan de hotelgasten, die een nieuw publiek zijn, aangezien zij elkaar snel opvolgen, een mededeling aan het publiek vormt die wordt verricht met winstoogmerk, aangezien het een extra dienstverlening van het hotel betreft. Op basis van deze rechtspraak van het Hof zijn de meeste nationale rechterlijke instanties van oordeel dat de installatie van apparaten voor de reproductie van geluidsoptnamen voor het publiek een mededeling aan het publiek vormt, ongeacht of deze mededeling daadwerkelijk heeft plaatsgevonden.
- 9 Volgens de verwijzende rechter kan de rechtspraak van het Hof niet zo worden opgevat. De verwijzende rechter maakt uit de analyse van het arrest van 7 december 2006, SGAE, en van het arrest van 15 maart 2012, Phonographic Performance (Ireland), namelijk op dat de loutere installatie van televisietoestellen in hotelkamers in dit verband niet volstaat, aangezien ook vereist is dat de hotelexploitant in de kamers bewust het televisiesignaal doorgeeft aan de gasten die een „nieuw publiek” vormen.
- 10 Bij toepassing van deze rechtspraak op het onderhavige geval is de verwijzende rechter van oordeel dat verzoekster niet alleen moet bewijzen dat er geluidsinstallaties aanwezig zijn, maar ook dat verweerster voornemens is fonogrammen publiekelijk aan de passagiers mede te delen door met verschillende bewijsmiddelen aan te tonen dat in de passagierstreinen daadwerkelijk een mededeling aan het publiek wordt gedaan.
- 11 De *tweede subvraag* moet worden onderzocht voor het geval het Hof zou oordelen dat de loutere aanwezigheid van geluidsinstallaties neerkomt op een handeling bestaande in een mededeling aan het publiek. Volgens de rechtspraak van het Hof is het winstoogmerk van de mededeling namelijk een relevant criterium bij de beoordeling of er sprake is van een handeling bestaande in een mededeling aan het publiek.

- 12 In dit verband verwijst de verwijzende rechter naar het arrest van 7 december 2006, SGAE, en naar het arrest van 4 oktober 2011, Football Association Premier League e.a., op basis waarvan hij concludeert dat een spoorvervoerder die wagons uitrust met voorzieningen waarmee de passagiers individueel toegang hebben tot muziekwerken of tot intellectuele scheppingen in het algemeen (bijvoorbeeld aanraakschermen, radiotoestellen en toestellen met koptelefoons waarop men bepaalde audiovisuele of muziekwerken kan selecteren), een dienst levert die een mededeling aan het publiek vormt die zonder twijfel wordt geleverd om de treinreis commercieel aantrekkelijker te maken en dus een winst oogmerk heeft.
- 13 Anderzijds is het niet evident of de mededeling een winst oogmerk heeft indien muziekstukken of fragmenten daarvan slechts op de achtergrond worden uitgezonden tijdens treinreizen. Het is weinig aannemelijk dat een potentiële klant een trein kiest op basis van de muziek die tijdens de reis te horen is. Bovendien is de mededinging in de spoorwegsector in Roemenië zeer beperkt, aangezien op de meeste trajecten slechts één vervoerder actief is. De relevante criteria zijn aldus de dienstregeling van de trein, het aanbod van een directe verbinding, de duur van de reis en het comfort van de wagons, maar dit laatste aspect omvat niet de muziek die aan alle reizigers wordt uitgezonden, die voor de meeste reizigers juist een bron van hinder zou kunnen vormen.
- 14 In dit verband verwijst de verwijzende rechter naar de conclusies van het Hof in het arrest van 15 maart 2012, SCF, en in het arrest van 31 mei 2016, Reha Trening. Hij is van oordeel dat de feitelijke situatie van de onderhavige zaak eerder lijkt op de situatie die aan de orde is in het eerste arrest, aangezien het doorslaggevende element het quasimonopolie in de spoorvervoersector is, waarbij de reiziger geen daadwerkelijke keuze heeft met betrekking tot de betrokken dienst.
- 15 Bij de tweede prejudiciële vraag herinnert de verwijzende rechter eraan dat de nationale regeling vereist dat bepaalde passagierswagons worden uitgerust met geluidsinstallaties en dat de bij besluit nr. 399/2006 van de ORDA goedgekeurde methodologie vereist dat een vergoeding wordt betaald voor elke trein die is uitgerust met geluidsinstallaties. Bijgevolg bestaat er in deze situatie een weerlegbaar vermoeden van mededeling aan het publiek.
- 16 Het bij de nationale wetgeving vastgestelde verplichte systeem van collectief beheer en de regelingen inzake de algemene bindende werking van de door onderhandelingen vastgestelde methodologieën kunnen het mechanisme voor de toepassing van artikel 3 van richtlijn 2001/29 niet in die mate wijzigen dat de loutere aanwezigheid van communicatiemiddelen de facto volstaat om een verplichting tot betaling van de vergoedingen te doen ontstaan. Het loutere bestaan van technische middelen waarmee een handeling bestaande in een mededeling aan het publiek kan worden verricht, kan immers niet worden gelijkgesteld met deze mededeling en kan rechtens geen verplichting tot betaling van een vergoeding doen ontstaan.

- 17 Bijgevolg kan aan de loutere aanwezigheid van geluidsinstallaties geen vermoeden als bedoeld in de tweede vraag worden ontleend, aangezien er tevens andere omstandigheden moeten worden aangetoond waaruit blijkt dat daadwerkelijk sprake is van een mededeling aan het publiek.

WERKDOCUMENT